

Egy évtized, tízezer koncert, ötmillió látogató

A Művészetek Palotája a minőségi kultúrát igyekszik népszerűsíteni

Még Európában is kevés olyan intézményt találni, mint a Müpa, amely 2005 márciusában Kiss Imre minőségre és sokszínűségre törekvő koncepciójával nyitotta meg kapuit. Az azóta eltelt évtized alatt nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi művészeti élet jelentős helyszínévé vált, s magával a létével is megváltoztatta a kultúra-fogyasztási szokásokat. A Művészetek Palotájának tíz évéről, s a következő esztendők terveiről, a fejlesztés elengedhetetlen fontosságáról Káel Csaba vezérigazgató beszélt.

I *Hogyan emlékszik a kezdetekre és mennyiben változott meg az intézmény feladata az elmúlt tíz évben?*

– Szerencsés vagyok, hiszen az előző vezető, Kiss Imre személyes jó barátom volt, és már a Müpa születése előtt felkért, segítsen tanácsadóként az elindításában. Emlékszem azokra a dilemmákra, amelyekkel meg kellett küzdenünk, hiszen nagy kérdés volt, milyen műfajokkal, hogyan induljon el ez a különleges ház. Nem volt ugyanis egyszerű akárcsak hasonló intézményt találni ebben a térségben. Ami még a legközelebb állt ehhez a modellhez, az a Barbican Center... Végül Imre úgy döntött – nagyon helyesen –, hogy több műfaj irányába indul el, természetesen karakteresen arra a hagyományra építve, amelyet a budapesti, klasszikus zenei közeg igényelt és elvárt. Fontos volt, hogy szülessen egy nagyon jó akusztikájú, nagyzenekarokat is befogadó terem. Aztán, ahogy a terem megnyitotta kapuit, a különböző zenekarok, előadók elkezdtek hitelesíteni a Művészetek Palotáját. A sajtóvisszhangja is nagyon jó volt a koncertteremnek, s maguk a művészek is azt híresztelték mindenfelé, hogy a Müpa kiváló adottságokkal rendelkező, rangos helyszín. Arról se feledkezzünk el, hogy ebben jelentős szerepet játszott az is, hogy jó és szakértő közönséggel bírt a kezdetektől. Így a Művészetek Pa-

lotája már rövid idő alatt egyre nagyobb hírnévre tett szert.

I *Mi volt az első öt év eredménye?*

– A Müpa kulturális brandként nemcsak megjelent a világ kulturális térképén, hanem nagyon jó márkává is vált. Amikor négy évvel ezelőtt, vezérigazgatóként bekapcsolódtam a folyamatokba, a legfontosabb teendőm az volt, hogy ezt a brand-építést átvegyem és tovább fejlesszem, mind idehaza, mind külföldön. Korábban ugyanis a Zeneakadémia és az Operaház élt az idelátogatók fejében, és ezt az újabb helyszínt is el kellett fogadtatni. Nem volt azonban nehéz dolgom, hiszen Zoboki Gábor világot látott építésként igazán különleges helyet tervezett. Eleinte rengetegen voltak, akik csak az épület kedvéért tértek be hozzánk, hogy megnézzék a házat. Aztán a koncertélmények hatására mindez érdekes módon változott. Elkezdtek kihasználni a háznak azt az adottságát, hogy több részből áll, egy nagy közös térrel összefogva, ahol az élményeket meg lehet osztani. Találkozási ponttá vált, s az elmúlt időben fontos közösségformáló ereje is lett. A Müpa olyan élményt ad, ami miatt szeretnek idejárni az emberek. A koncertlátogatók azt mondják, hogy eleve nagy öröm ide belépni, ráadásul nálunk minőségi kultúrá-

val találkozni. Eddig szerencsére nem csalódtak, s azt mondják, remek ezeket az élményeket ebben a közös térben megosztani.

I *Mennyiben változott a közönség ez alatt az évtized alatt, s miben kellett az intézménynek is alakulnia?*

– Tulajdonképpen ez a márka és a márka közönsége egymást építve ért el oda a tizedik évre, hogy azt tudjuk mondani, az egyik legkedveltebb, legismertebb helyszínné vált Magyarországon a Müpa. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, tovább kellett bővíteni a művészeti ágakat. Ezért az Imre által képviselt műfajok mellé újak kerültek, például az irodalom, vagy a cirkusz, ami inkább speciális színház. A világzene, a népzene markánsabb képviselője is megjelent, valamint a mozi, ami a filmművészet különböző ágait szintén bemutatja.

I *Érdekes, hogy egy korábbi interjúban úgy fogalmazott, nem magaskultúra, hanem minőségi kultúra jelenik meg a Müpában.*

– A magaskultúrának vannak kritériumai, ami bizonyos elvárásokat fogalmaz meg a befogadó felé. Ha valaki elmegy egy operaelőadásra, általában előre tudja ki a szerző, miről szól a cselekmény, kik az énekesek.

Bizonyos műfajokra nem mondják azt, hogy magaskultúra, viszont a minőségi kultúra részei, s mi ezt képviseljük. Gondoljunk a jazzre, a minőségibb popzenére. Az volt a célunk, hogy a magyar és nemzetközi művészeti közegből olyanokat léptessünk fel, akik bizonyos minőséget garantálnak. A kultúra sokáig a szocializmus alatt küzdött azzal a kérdéssel, hogy árunak nyilvánul-e. Persze a felvetés leginkább pejoratív értelemben hangzott el.

■ *Hiszen ezt is el kell adni...*

– Így van. A fogyasztói társadalomban természetes a termékek iránti minőségi igény. Hiszen mindenki minőségibb életre vágyik, a kulturális minőség pedig abból a szempontból összetettebb, hogy rengeteg filozófiai, pszichológiai érzelmi összetevője van. Nem véletlen hogy olyan messzire nyúlik az európai zene története, s bizonyos művek, alkotók fennmaradtak mind a mai napig. Kevés kultúra mondhatja el ezt magáról. A fiatalok, akiket a popkultúra intenzíven vesz körül, nehezen vesznek tudomást más műfajokról, nekünk pedig a közvetítő szerepét kell betöltenünk. Párbeszédet kell kezdeni velük arról, hogy mindez mennyire lehet fontos a számukra is. Megpróbáljuk a minőségi kultúrát minél magasabb szinten képviselni és minél több emberhez eljuttatni.

■ *Milyen új módszereket használnak ehhez?*

– Igyekszünk megtalálni a megfelelő kommunikációs és marketing felületeket. Rengeteget fejlődött e téren a Müpa, még nemzetközi szinten is. Egyedülálló HD stúdióval rendelkezünk, kevés rokonintézmény dicselkedhet hasonlóval. Élőben – az interneten keresztül – élvezhetik így sokan otthonról a koncertjeinket a webcast sorozatunkban. De ugyanúgy a közszolgálati médiában is jelen vagyunk több műsorral. Aktívan használjuk a közösségi médiát, s megújítottuk a weboldalunkat, elindítottuk online rádióinkat elsőként a kulturális intézmények közül. A kezdetektől fogva nagy számban születnek az ifjúsági és gyermekprogramjaink, ezt mindig is nagyon lényegesnek tartottam. Ma már akadnak olyan fiatalok a közönség soraiban, akik velünk együtt nőttek fel. Mindezt a jövőben is szeretnénk fejleszteni.

■ *Mivel tartják meg a közönséget ennyi év után?*

– Mindenképpen a párbeszédrel. A közösségi médiát is erre használjuk. Másrészt a különböző programok, gyerekelőadások

módszertanát is fejlesztjük. Erre törekszünk az audiovizuális területen is, hogy még több információt, még érdekesebben juttassunk el a nézőkhöz. A XXI. században mindez már nem csupán egy olyan kommunikációs folyamat, amelynek az a célja, hogy többen jöjjenek a házba és megnézzék az előadást. Az érdeklődésüket kell felkelteni programjainkkal, tartalmainkkal, hiszen az szintén nagyon fontos, hogy kövessék is az utána zajló eseményeket, értékeljék, megbeszéljék a teljesítményt, vegyék figyelembe a különböző óhajokat. Valódi párbeszédre van szükség a publikummal.

■ *Hogy állnak gazdasági téren ebben a jubileumi esztendőben? Hiszen tavaly esett arról, hogy kell 165 millió forint...*

– Tudomásul kell venni, egy ilyen rangú és minőségű kulturális intézménynél nemcsak a fenntartásra, hanem a fejlesztésre is szükség van. Jó lenne, ha fejlesztési ágazatként fognák fel a kultúrát, ahogy a számítástechnikát vagy az energiaipart. Ehhez pedig projektekre, produkciókra van szükség. Akad, amit az államnak kell finanszíroznia, mert máshonnan nincs rá forrás. Koprodukciók, művészek helyzetbe hozása itthon és külföldön, ez a tevékenység bizony plusz forrásokat igényel. Ha az alapműködésünket egyre lejjebb viszik, akkor viszont ezt nem tudjuk kielégíteni. A másik probléma a minőségi kultúra reklámozása. Azt a promóciót, amelyet korábban a kiadók finanszíroztak, ma már nem állja senki. A lemezkiadók nem adnak ki lemezt, az internetes szolgáltatók a popkultúrára helyezik a hangsúlyt, mert az biztosabban megtérül. Elcsökevényesedett a lemezipar, a fiatal tehetségek nem kapják meg a megfelelő médiafelületet. És sajnos a Müpa nominális támogatása az eltelt tíz év alatt egyharmadára csökkent.

■ *Ez elég jelentős összeg...*

– Ahhoz, hogy fejlődjünk, nem lehet a büdzsénk terhére tovább csökkenteni az állami részvételt. Az Echo – az Európai Koncertterem Szövetsége – két évvel ezelőtt készített egy felmérést 22 nagy hangversenyteremről, s ebből kiderült, mi vagyunk a legkevésbé finanszírozott intézmény, közben a programok mennyisége és minősége alapján az elsők között vagyunk. Szép teljesítmény, de nem arra vagyunk büszkék, hogy mi a legalulfinanszírozottabb intézmény címét nyertük el... Annyi érték rejlik a magyar kultúrában, olyan sok tehetséges művésznünk van, hogy propagálásukhoz szükség lenne forrásokra. Mindezt többször

Jubileum – ünnepi programokkal

Igazán különleges kínálattal várja a közönséget a tíz esztendő születésnapot ünneplő Művészetek Palotája, hiszen 2015. március 14-én és 15-én cirkus, kortárs tánc, orgonamuzsika, big band és jazz, néptánc és népzene, szving, irodalmi est, ifjúsági program és természetesen nagyzenekari hangversenyek is helyet kaptak a kínálatban, mintegy izelítőt adva mindabból, ami ezen a helyszínen az érdeklődőket várja. A kétnapos, maratoni koncertsorozat egy-egy eseményére ezer forintos áron válthatóak belépők.

A Recirquel Újcirkusz Társulat bemutatja Trükkök című előadását, ismét lesznek Elzenélt táncok és eltáncolt zenék Fassang Lászlóval és Kun Attilával, Kalotaszeg-est a Magyar Nemzeti Táncegyüttessel, koncertet ad a Budapest Bár, Szájról szájra címmel hangzik fel újra Bognár Szilvia, Herczku Ágnes és Szalóki Ágnes közös estje, s Palya Bea, a Kaláka és a Sebő együttes Hangzó Helikonját is meghallgathatják az érdeklődők. A Muzsikás együttes barátaikkal, Fülei Balázzsal, Tóth Ildikó Feckével és Farkas Zoltán Batyuval lép pódiumra. Szakcsi Lakatos Béla ifjú tehetségekkel muzsikál, a senior big bandesek pedig olyan jazzdivákkal játszanak, mint Micheller Myrtilly vagy Tisza Bea. Az MR Szimfonikusok + koncertjének fellépői között van Péterfy Bori, Fábián Juli és Lovasi András is. A legnépszerűbb hazai tradicionális jazz-zenekarok vezetői szintén egy színpadon muzsikálnak a Swing All Stars esten. Bozsik Yvette társulata a Tavaszai áldozatot mutatja be, s Székernyom a címe a négy hazai roma zenekar műsorának. Kortárs írók estje a Literárium, a fiatal közönséget Boros Misi és zeneművészeti szakközépiskolásokból összeállított zenekar várja, Hollerung Gábor vezényletével. Vásáry Tamás a Liszt Ferenc Kamarazenekarral játszik, a Nemzeti Filharmonikusok Kocsis Zoltán vezényletével adnak koncertet, a Purcell Kórus és az Orfeo Zenekar Bachot ad elő, Vashegyi György dirigálásával. A Magyar Rádió Zenei Együttese Mozart koronázási miséjét is bemutatják Kovács János vezényletével. A kétnapos zenemaratont a Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye zárja, március 15-én, este, s Takács-Nagy Gábor vezényletével Rossini- és Kodály-műveket adnak elő.

R. Zs.

próbáltuk képviselni a döntéshozók felé, készítettünk fenntarthatósági tanulmányt is, remélem, hamarosan lesz eredménye.

■ Hány koncert, együttes fordult meg a Müpában az elmúlt évtizedben?

– A nézőszámot emelném ki, több mint ötmillió látogatónk volt, ez komoly szám. Programok tekintetében pedig évente közel ezerrel számolhatunk, ami napi hármat jelent, hiszen a Fesztivál Színház és a hangversenyterem mellett egyéb helyszíneket is használunk. Egyébként tíz évvel ezelőtt négy előadó-művészeti központ épült Európában. A luxemburgi, a portói, a Sage-Gateshead-i (Newcastle) hangversenyterem, valamint a Müpa. Az európai kultúrában is komoly számot jelent ez. Ráadásul így érdekes összehasonlításokra van lehetőségünk. Minden évben kétszer találkozunk a vezetőikkel, és azon tanakodunk, hogy merre tudunk előre haladni. Ennek a kultúrának a képviselését egyre inkább mi vagy a hozzánk hasonló intézmények látják el. Össze kell hangolnunk a működésünket, hogy tudjuk egymást képviselni az unió és országaink felé is.

■ Mennyiben változott a zenekarok szerepe a Müpa életében?

– Azzal az egyik fő céllal épült a Művészetek Palotája, hogy itt szerepet kapjanak a nagyobb létszámú együttesek, művek. Mindez az elmúlt években töretlenül fejlődött. A magyar zenekari életnek egyik fontos bemutatkozó helyévé vált a Müpa. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem rezidens zenekara a Nemzeti Filharmonikusok, és ez a hely a BFZ budapesti koncertotthona. Úgy vélem, a Rádió együttese is ugyancsak nálunk hangversenyeznek a legtöbbit, a vidékiek közül a Pannon Filharmonikusok évek óta saját bérletet hirdet itt. A Dohnányitól kezdve az Orfeón át, tényleg mindenki megfordul a Müpában. Szükség is van ezért éves egyeztetésre, hogy ne öt Beethovenest hangozzák fel sorozatban. A másik oldalról a nemzetközi zeneéletnek vált jelentős helyszínévé ez a terem. Most két év alatt a Bécsi Filharmonikusok ötször lépnek fel nálunk, ami jelentős szám. A tizedik évadunkban nagy tűzijáték lesz, kiváló együttesek, művészek szerepelnek a Müpában. Egyébként a magyar gondolkodásra jellemző, hogy mindenki úgy vélekedett, azzal, hogy a Művészetek Palotája megszületett, csak erősödik a konkurenciaharc, pedig mi az első perctől az együttműködésre törekedtünk, törekszünk. Azóta már megnyílt a felújított Zeneakadémia, a Vigadó, ki-

nyitotta kapuit ismét az Erkel Színház, mi azonban azt mondjuk, ha több helyen történnek érdekes események, az csak szélesíti a mi közönségünket is. Ez egyébként valóban érezhető. Komoly egyeztetést, együttműködést folytatunk ezért a hazai és a külföldi koncerthelyszínekkel.

■ Mi a következő öt éves terv?

– A jövő szezonban nem szabad, hogy feltűnjön, hogy az már nem ünnepi évad... Minél több különböző együttműködést szeretnénk életre hívni, és minél aktívabban jelen kívánunk lenni a nemzetközi zenei életben is. Nagyon komoly értékeink vannak, erre kell felhívni a figyelmet. Azt képviseljük továbbra is, amit tíz éve, hogy a külföldi sztárok mellett felvonultatjuk a neves magyar előadókat is. Az elmúlt évben itt járt a világ egyik legjobbnak mondott zenekara, a Berliini Filharmonikusok, és két magyar kórusral adott koncertet. A társulatot irányító Sir Simon Rattle roppant elégedett volt az énekarokkal, így elmondhatjuk, hogy ők is a legjobb kórusok közé tartoznak. Itthon nem beszélünk erről eleget, pedig ez olyan tőke, amit tovább kell gyarapítani, újabb és újabb lehetőségek teremtésére használni. Ez a Müpa feladata.

R. Zs.

„Hatalmassá szélesítette a repertoárt”

A Művészetek Palotája rezidens zenekara, a Nemzeti Filharmonikusok vezetőjét, Kocsis Zoltánt arról kérdeztük, mennyiben változtatta meg a repertoárt, a hazai együttesek működését, a közönség zenehallgatási szokásait és az NFZ hangzását a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem megszületése.

„A legkönnyebb ezekre a kérdésekre a közönség szempontjából válaszolni – mondja a karmester, főzeneigazgató – hiszen egy olyan publikum, amely a Zeneakadémiára, a Budapest Kongresszusi Központba, a Vigadóba jár, könnyen átszokik egy negyedik koncerthelyszínre is. Arról nem is beszélve, hogy a Müpában a megnyitást követően hatalmas vendégjárás indult. A neves művészek, akik itt felléphetek, ragaszkodnak is ehhez a házhoz, hiszen mellett, hogy reális alternatívája a többi

